

Newsletter N. 3

Marcha 2019

Resumo

1. Publicados os levantamentos 3D de alta precisión dos teixadais en Sarastarri (Parque Natural de Aralar) e Zezen Erreka (Parque Natural de Pagoeta), no País Vasco

2

2. Os traballos de mellora do hábitat prioritario 9580 * no Parque Natural de Pagoeta (Gipuzkoa) avanza a bo ritmo

4

3. Reunión de coordinación das actuacións en Castilla y León do proxecto LIFE BACCATA

5

4. Resultados da caracterización dos "Bosques mediterráneos de Taxus baccata" da Cordilleira Cantábrica en Castilla y León

7

5. Seminario Técnico LIFE BACCATA

9

www.life-baccata.eu

SOCIOS

LIFE15 NAT/ES/000790

ADMINISTRACIONES COLABORADORAS

1. Publicados os levantamentos 3D de alta precisión dos teixadais en Sarastarri (Parque Natural de Aralar) e Zezen Erreka (Parque Natural de Pagoeta), no País Vasco

22 de Xaneiro de 2019

O proxecto LIFE BACCATA realizou unha caracterización das formacións forestais con presenza de teixos en Aralar e Pagoeta, en Gipuzkoa. Dentro deste estudo incluíuse un levantamento fotogramétrico terrestre de alta precisión en 3D de parcelas representativas destes espazos, co que se calcularon parámetros como dimensións, estrutura, distribución de especies e estado de conservación da área estudada.

Os levantamentos realizados combinan técnicas como Fotogrametría Dixital automatizada, Teledetección e Sistemas de Información Xeográfica (SIX). As fotografías das parcelas forestais obtivéronse cunha cámara con estabilizador de 3 eixes (marca comercial Osmo da casa DJI) adaptado a unha pértega de 5 metros e un comprimido co software DJI GO que permite a captura de fotografías de forma remota. Para unhas superficies de parcela de entre 400 e 500 m² tomáronse máis de 1.300 fotografías, obtendo unha resolución final da ortofotografía entre 1 e 5 cm e un modelo 3D con máis de 17 millóns de puntos en cada caso.

A parcela de Sarastarri atópase nunha encosta ao norte do encoro de Lareo, en Aralar. Está cuberta por faial, cunha destacada presenza de teixos e acivro. Os solos caracterízanse pola aparición de rochedos calcarios, en forma de lapiaz aflorante, aínda que abundan as zonas intercaladas con chans profundos e ben desenvolvidos.

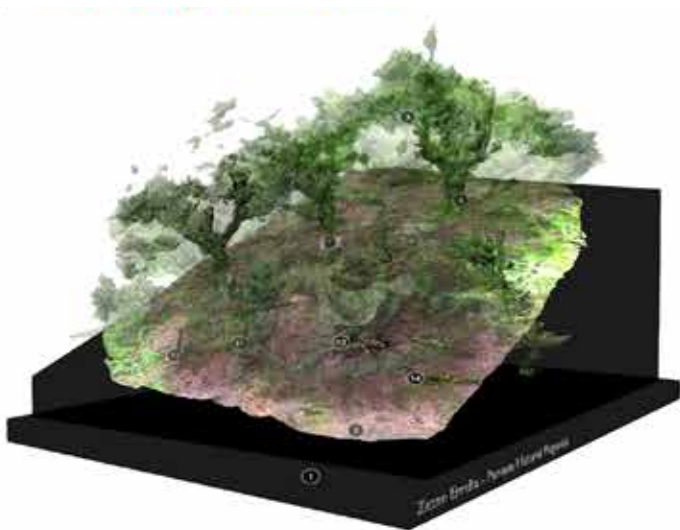

Marcha 2019
Newsletter N. 3

No caso de Zezen Erreka, dentro do Parque Natural de Pagoeta, a parcela está composta por un faial demoucado con teixos. Os solos teñen maior desenvolvemento, sen rocha aflorante, aínda que a baixa dispoñibilidade de luz fai que contén cunha menor cobertura de herbáceas.

A caracterización fina conseguida con ambos os dous levantamentos permite, ademais, que nun futuro poida efectuarse unha comparación dos parámetros estudados e valorar deste modo a evolución de ambos os dous enclaves ao longo do tempo.

O levantamento fotogramétrico realizáronos as empresas Bioma Forestal e 4Datum Investigación y Desarrollo S.L. baixo a dirección de Hazi Fundazioa, socia do proxecto, e coa colaboración da Diputación Foral de Gipuzkoa, xestora de ambos os dous Parques Naturais.

Modelo de Zezen Erreka (PN Pagoeta)

Modelo de Sarastarri (PN Aralar)

Newsletter N. 3

Marcha 2019

2. Os traballos de mellora do hábitat prioritario 9580 * no Parque Natural de Pagoeta (Gipuzkoa) avanza a bo ritmo

25 de Xaneiro de 2019

As poboacións de teixo -especie característica do hábitat prioritario 9580 *- no Parque Natural de Pagoeta (Gipuzkoa) están ben representadas. Contan cun importante número de exemplares e grazas á xestión deste espazo natural a súa dinámica de rexeneración é importante.

Non obstante, obsérvanse dúas situacións nas que resulta necesario intervir.

Por un lado, hai exemplares femia de certo porte que deberían estar a producir sementes pero non o fan por estar dominados por outras formacións arbóreas. A falta de luz fai que estas "matriarcas" reduzan a súa capacidade reprodutora. Isto é especialmente relevante en Pagoeta, xa que os teixos de maior idade son pouco abundantes.

Por outro lado, hai amplas zonas que si que reciben sementes de teixo e as súas especies acompañantes (acivro, estripeiro e xilbarda), pero que teñen unha cuberta arbórea tan densa que impiden o seu desenvolvemento. Isto é especialmente acusado nalgunhas plantacións de piceas, ciprés de Lawson e abeto Douglas, aínda que tamén en bosques autóctonos como faiais.

Para reverter ambas as dúas problemáticas, Hazi Fundazioa contratou uns traballos forestais destinados a crear claros forestais en torno a "matriarcas" produtoras de sementes, co fin de que reciban suficiente luz.

Tamén se están a aclarar masas forestais que reciben sementes das especies características do hábitat prioritario 9580 *. Para iso realízanse tallas e anelamentos de arboredo. Esta última técnica, que consiste en realizar unha incisión perimetral nas árbores, permite ademais xerar madeira morta en pé (snags), un aspecto de interese para favorecer a biodiversidade dos bosques de Pagoeta.

Os traballos, que comezaron este outono, prolongaranse tamén ao longo do inverno seguindo as directrices da Diputación Foral de Gipuzkoa, que xestiona este Parque Natural.

Figura 1 Abundante rexenerado de teixo e acivro nun faial aclarado hai dous anos

Figura 2 Apertura dun claro en torno a un teixo femia. Pode apreciarse a defoliación da súa copa e a presenza de ramas mortas, signos de falta de luz.

Figura 3 Rodal aclarado para favorecer o rexenerado de teixo e as súas especies acompañantes. Os restos de corta, especialmente as ramas, esténdense para atraer á fauna dispersora e ofrecer unha primeira protección para o rexenerado.

3. Reunión de coordinación das actuacións en Castilla y León do proxecto LIFE BACCATA

28 de Xaneiro de 2019

O pasado martes 15 de xaneiro os socios de Castilla y León que participan no proxecto LIFE BACCATA (Junta de Castilla y León e a Fundación Cesefor) reuníronse na Casa do Parque de Cervera de Pisuerga (Palencia) para analizar o seu estado de execución na rexión.

Neste novo encontro programáronse as actuacións correspondentes ao ano 2019, xa deseñadas na acción A2 (Planificación técnica das accións de conservación). Dentro destas accións destacan tratamentos selvícolas para mellorar o hábitat 9580 * (acción C2), plantación de especies características deste hábitat (acción C3), medidas de control da herbivoría (acción C4: cerramentos de exclusión para protexer o rexenerado de teixo, etc.), protección contra afeccións non naturais (acción C5), creación de tres arboretos (dentro da acción C6), etc.

Newsletter N. 3

Marcha 2019

O lugar elixido para a reunión, ZEC "Fontes Carrionas e Fonte Cobre-Montaña Palentina" permitiu visitar dous rodais de teixo caracterizados na acción A1 do presente proxecto. Nun deles, creouse unha "parcela de exclusión" mediante cerramento cinxético para evitar a entrada de grandes herbívoros como son os cervos, os cales adoitan ramonear as plántulas de teixo evitando que prosperen. Os resultados están a ser moi positivos, existindo dentro da parcela un rexenerado abundante, tanto de teixo coma de acivro. Tamén se instalaram protectores individuais para protexer plántulas de teixo illadas.

A diferenza entre o rexenerado de fóra e dentro da parcela é evidente. Fóra da parcela de exclusión se atopan soamente plántulas de teixo do primeiro ano, non obstante, dentro da parcela, obsérvanse plántulas do ano e outras máis desenvolvidas, xa que teñen a posibilidade de prosperar ao non ter a presión herbívora que teñen as plántulas de fóra.

Outra actuación realizada neste mesma rodal foi unha apertura do dosel de faia, co obxecto de facilitar a entrada de luz ao dosel inferior que forma o teixadal.

No outra rodal visitado valoráronse in situ as actuacións de conservación a realizar neste.

Figura 1 Detalle do cerramento instalado no rodal para protexer o rexenerado de teixo dos herbívoros (especialmente do cervo).

Figura 2 Teixo rexenerado dentro da parcela de exclusión do rodal.

Newsletter N. 3

Marcha 2019

4. Resultados da caracterización dos "Bosques mediterráneos de Taxus baccata" da Cordilleira Cantábrica en Castilla y León

01 de Febreiro de 2019

A caracterización do Hábitat 9580 * "Bosques Mediterráneos de Taxus Baccata" na Cordilleira Cantábrica de Castilla y León realizouse dende unha perspectiva múltiple de obxectivos, como unha das múltiples accións do proxecto LIFE BACCATA.

O estudo iniciouse cunha busca bibliográfica e unha serie de enquisas para clarificar a distribución da especie no territorio. Posteriormente inventariáronse 55 poboacións representativas en 13 Zonas Especiais de Conservación (ZEC) e procedeuse ao estudo das súas características dasométricas, biofísicas, da súa dinámica forestal e ecolóxica, empregando técnicas de mostraxe convencional, Sistemas de Información Xeográfica e o uso e combinación de levantamentos fotogramétricos de alta precisión.

A continuación, realizouse un diagnóstico do estado de conservación e das presións e ameazas existentes para cada un dos rodais analizados. De forma paralela, levantouse unha serie de parcelas de seguimento permanente a medio/longo prazo. Na análise das devanditas parcelas incluíuse un estudo da madurez e naturalidade das formacións estudadas. Para completar o inventario de diversidade biolóxica singular e ameazada dos teixadais castelán leoneses escolléronse varias poboacións co obxecto de inventariar as comunidades de líques e brións, así como a entomofauna asociada a estes rodais de bosque pouco alterados.

Figura 1 Realización dun transecto xunto a unha parcela permanente.

Newsletter N. 3

Marcha 2019

Coa información obtida obtivéronse os seguintes resultados:

- A proposta dunha nova definición do concepto de teixadal para a súa discusión.
- A definición de indicadores de seguimento de conservación dos teixadais.
- O establecemento dun conxunto de medidas selvícolas de conservación activa para dirixir, de acordo á Directiva Hábitats, unha boa parte das poboacións inventariadas cara a un Estado de Conservación Favorable a medio prazo.

A presión herbívora sobre o rexenerado de teixo e a súa flora, a competencia interespecífica con outras especies arbóreas como a faia, a presión humana directa e o cambio climático, son os principais obstáculos para preservar estas poboacións que en conxunto representan unha das manifestacións silvestres do HIC 9580* de maior entidade na Península Ibérica e na Unión Europea.

O proxecto LIFE BACCATA está cofinanciado pola Comisión Europea no marco da Convocatoria LIFE e se desenvolve entre 2016 e 2020 en quince lugares da Rede Natura 2000 da Cordilleira Cantábrica e pertencentes a Galicia, Castilla y León, e País Vasco. Participa como coordinador do proxecto a Universidade de Santiago de Compostela e como socios a Junta de Castilla y León, Ceseor, Fundación Hazi e Grupo TRAGSA.

5. Seminario Técnico LIFE BACCATA

26 de Novembro de 2018

O pasado xoves, 29 de novembro de 2018, o IBADER celebrou no Edificio Cactus do Campus Terra (Lugo) o Seminario Técnico BACCATA, para achegar á poboación o importante papel que xoga o teixo (*Taxus baccata*) na conservación da nosa biodiversidade, e por extensión das formacións dominadas (teixadais, teixidos, teixedos) por esta senlleira especie. O acto, que contou cunha afluencia de 25 persoas, permitiu tamén aumentar a concienciación pública sobre a conservación do noso patrimonio natural arborado, do patrimonio cultural asociado ao teixo, e os servizos ecosistémicos prestados polos teixadais.

Para tal finalidade o evento contou cunha serie de intervencións do proxecto LIFE BACCATA, que na actualidade está a traballar pola conservación dos teixadais en 15 Espazos da Rede Natura 2000 da Cordillera Cantábrica (Galicia, Castela e León, Euskadi). As intervencións de Roberto Rubio (CESEFOR), Javier Pérez (HAZI) e Javier Ferreiro (IBADER) deron a coñecer o estado de execución do proxecto en Castilla y León, Euskadi e Galicia, respectivamente.

A maiores, resultaron de gran interese as intervencións de Paulino Martínez (ACUIGEN) e Javier Ezquerro (Junta de Castilla y León). A primeira achegou os resultados preliminares do mostreo xenético do teixo polo proxecto LIFE BACCATA. O segundo explicou o proceso que está a seguir a Junta de Castilla y León para incluír ao teixo no listado de Materiais Forestais de Reprodución (MFR) autonómicos, e a relevancia dos datos que o proxecto LIFE BACCATA está a xenerar.

Ademais, contouse coa presenza de dúas asociacións que levan un longo tempo traballando pola conservación do teixo e os seus valores naturais e culturais. Pola Asociación A Morteira, Toño Nespral realizou unha interesante e agarimosa presentación na que se amosou o valor natural e cultural do teixo na cunca do Sil, asistido en todo momento polas maravillosas fotografías de Isidro Canóniga. Pola Asociación Amigos del Tejo y las Tejedas asistiu o seu Presidente, Fernando Vasco, quen achegou unha interesante presentación sobre as últimas novidades sobre a distribución e censos de teixo no Sistema Central, facendo distintas consideracións respecto á conservación dos teixadais, sobre todo a partires de distintos procesos de cambio que están a causar afeccións a estas poboacións nos últimos anos.

Marcha 2019

Newsletter N. 3

Newsletter N. 3

Marcha 2019

Any communication or publication related to the project, made by the beneficiaries jointly or individually in any form and using any means, shall indicate that it reflects only the author's view and that the Agency/Commission is not responsible for any use that may be made of the information it contains.

www.life-baccata.eu

SOCIOS

LIFE15 NAT/ES/000790

ADMINISTRACIONES COLABORADORAS

